

รวมคำบรรยาย

ภาคสอง สมัยที่ ๗๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ เล่มที่ ๑๑

บทบรรณาธิการ

คำถาม เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาขอให้ออกหมายบังคับคดีและขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีอายัดสิทธิเรียกร้องเงินค่าขึ้นศาลส่วนฟ้องแย้งที่ศาลชั้นต้นสั่งคืนแก่จำเลย เพื่อบังคับชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๑๒๐/๒๕๖๕

ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำเลยชำระเงิน ๔,๕๑๒,๓๑๔.๗๘ บาท พร้อมดอกเบี้ย และมีคำสั่งไม่รับฟ้องแย้งของจำเลย คืนค่าขึ้นศาลในส่วนฟ้องแย้งให้จำเลยทั้งหมดแต่จำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา โจทก์ขอมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี ต่อมาเจ้าพนักงานบังคับคดีมีหนังสือขออายัดสิทธิเรียกร้องเงินค่าขึ้นศาลในส่วนฟ้องแย้ง ๕๑๘,๘๖๖ บาท ที่สั่งคืนแก่จำเลยและขอให้ส่งเงินไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อบังคับชำระหนี้ตามคำพิพากษา คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่า โจทก์ในฐานะเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษามีสิทธิขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีอายัดเงินดังกล่าวมาชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้หรือไม่

เห็นว่า ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำเลยชำระเงิน ๔,๕๑๒,๓๑๔.๗๘ บาท พร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์ และมีคำสั่งไม่รับฟ้องแย้งของจำเลยคืนค่าขึ้นศาลในส่วนฟ้องแย้งให้จำเลยทั้งหมด ดังนี้ จำเลยจึงมีสิทธิเรียกร้องต่อศาลชั้นต้นให้คืนเงินค่าขึ้นศาลในส่วนฟ้องแย้งจำนวน ๕๑๘,๘๖๖ บาท ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งคืนให้แก่จำเลยได้ เมื่อปรากฏว่าคดีนี้จำเลยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้แก่โจทก์ และเงินค่าขึ้นศาลในส่วนฟ้องแย้งดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๑ และ ๓๐๒ ดังนั้น โจทก์ในฐานะเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจึงมีสิทธิขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีอายัดเงินดังกล่าวมาชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้แก่โจทก์ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๑๖

คำถาม จำเลยมิได้ยื่นคำให้การภายในเวลาที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้จำเลยขยายระยะเวลายื่นคำให้การครั้งแรก ครั้นในวันนัดพิจารณาต่อมา ทนายจำเลยมาศาลและยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำให้การเป็นครั้งที่ ๒ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า จำเลยยื่นคำร้องเมื่อพ้นเวลาที่ศาลอนุญาตให้ขยายระยะเวลายื่นคำให้การแล้ว จึงไม่อาจยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำให้การได้ ดังนี้ในวันนัดพิจารณาถัดมา จำเลยจะยื่นคำร้องขออนุญาตยื่นคำให้การอ้างว่าไม่จงใจขาดนัด ได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๕๐/๒๕๖๕

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๙๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งนำมาใช้บังคับ โดยอนุโลมโดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ บัญญัติว่า "ถ้าจำเลย ที่ขาดนัดยื่นคำให้การมาศาลก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีและแจ้งต่อศาลในโอกาสแรกว่าตนประสงค์ จะต่อสู้คดี เมื่อศาลเห็นว่าการขาดนัดยื่นคำให้การนั้น มิได้เป็นไปโดยจงใจหรือมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยยื่นคำให้การภายในกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรและดำเนิน กระบวนพิจารณาใหม่ตั้งแต่เวลาที่จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ" บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้จำเลย มีหน้าที่แจ้งต่อศาลในโอกาสแรกถึงความประสงค์ว่าตนประสงค์จะต่อสู้คดี ได้ความว่าจำเลย มิได้ยื่นคำให้การภายในกำหนดเวลาที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้จำเลยขยายระยะเวลายื่นคำให้การ ครั้งแรกถึงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒ จึงถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การตามพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ วรรคสอง ครั้นในวันนัดพิจารณาต่อมาวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๒ นายจำเลยมาศาลด้วยตนเองและยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำให้การ เป็นครั้งที่ ๒ และทราบคำสั่งศาลชั้นต้นในขณะนั้นว่า ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่อนุญาตให้จำเลยขยาย ระยะเวลายื่นคำให้การตามคำร้องของนายจำเลย นายจำเลยจึงทราบในขณะนั้นว่าจำเลย ขาดนัดยื่นคำให้การ นายจำเลยกลับมิได้แจ้งต่อศาลชั้นต้นเสียในขณะนั้นว่าจำเลยประสงค์ จะต่อสู้คดีหรือโดยการยื่นคำร้องขออนุญาตยื่นคำให้การ แม้ในวันนัดพิจารณานัดดังกล่าว ศาลชั้นต้นเพียงแต่ออกนั่งพิจารณาจครายงานกระบวนพิจารณาโดยไม่มีการสืบพยานโจทก์อันเป็น การดำเนินกระบวนพิจารณาในระยะเวลาอันสั้นอาจทำให้นายจำเลยไม่มีเวลาเพียงพอที่จะแจ้ง ต่อศาลถึงความประสงค์จะต่อสู้คดีจำเลยก็ควรยื่นคำร้องขออนุญาตยื่นคำให้การหลังจากนั้นทันที แต่ปรากฏว่าจำเลยเพิ่งยื่นคำร้องขออนุญาตยื่นคำให้การวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๓ ก่อนที่ จะถึงวันนัดพิจารณาต่อมอล่วงเลยวันนัดพิจารณานัดก่อนเป็นเวลาเกือบ ๓ เดือน แสดงถึง ความไม่ใส่ใจดำเนินคดีของจำเลย จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยได้แจ้งในโอกาสแรกว่าประสงค์จะ ต่อสู้คดี คำร้องขออนุญาตยื่นคำให้การของจำเลยจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติกฎหมาย ดังกล่าว ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวข้องกับอำนาจในการขออนุญาตยื่นคำให้การ ของจำเลยซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับความสะดวกสบายของประชาชน แม้โจทก์ มิได้ยื่นคำแก้ฎีกาตั้งเป็นประเด็นในชั้นฎีกาศาลฎีกาก็มีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๒ (๕) ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗

คำถาม โจทก์เคยฟ้องจำเลยในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอม โดยกล่าวหาว่าจำเลยปลอมใบถอนเงินและปลอมเช็ค ศาลฎีกาพิพากษายกฟ้อง ในการพิพากษาคดีแพ่งว่าจำเลยกระทำละเมิดต่อโจทก์โดยการปลอมเช็คและใช้เช็คปลอมหรือไม่ ศาลต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญา หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๐๘/๒๕๖๕

ในคดีอาญาโจทก์ฟ้องจำเลยตอนหนึ่งว่าจำเลยปลอมเช็คตามฟ้องข้อ ๒.๔ ถึงข้อ ๒.๗ คดีนี้ โดยจำเลยปลอมเช็คของโจทก์ซึ่งโจทก์ลงลายมือชื่อในฐานะผู้สั่งจ่ายด้วยการกรอกข้อความลงในเช็คทั้งสี่ฉบับ กับปลอมเช็คอีกฉบับตามฟ้องข้อ ๒.๘ โดยการกรอกข้อความและปลอมลายมือชื่อของโจทก์ในฐานะผู้สั่งจ่ายแล้วนำไปใช้ในการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของจำเลย รับเป็นเงินสด และโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากร่วมระหว่างโจทก์กับจำเลย โดยโจทก์มิได้รู้เห็นยินยอมด้วยตนเองเดียวกับที่โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ จึงเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา กล่าวคือ ความรับผิดชอบในคดีแพ่งมีมูลเหตุอันเกิดจากการกระทำความผิดคดีอาญา ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า "ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่ง ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา" อันมีความหมายว่าคำพิพากษาในคดีอาญานั้นต้องถึงที่สุดแล้วและเป็นคู่ความเดียวกัน ทั้งข้อเท็จจริงที่คดีส่วนแพ่งจะต้องถือตามนั้นต้องเป็นข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นโดยตรงในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาด้วย เมื่อปรากฏว่าคำพิพากษาในคดีอาญาดังกล่าวถึงที่สุดโดยคำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งโจทก์กับจำเลยต่างเป็นคู่ความเดียวกัน จึงต้องพิจารณาเพียงว่าคำวินิจฉัยเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาเป็นประเด็นโดยตรงกับคดีนี้หรือไม่ ซึ่งในคดีอาญาดังกล่าวทั้งสามศาลต่างพิพากษายกฟ้องโจทก์ในความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอม โดยศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงแล้วเชื่อว่าจำเลยกรอกข้อความในเช็คตามความประสงค์ของโจทก์ ส่วนเช็คที่โจทก์อ้างว่าจำเลยปลอมทั้งฉบับโดยกรอกข้อความและลายมือชื่อของโจทก์ในเช็คนั้นฟังว่าเป็นลายมือชื่อของโจทก์ และจำเลยกรอกข้อความตามความประสงค์ของโจทก์เช่นกัน ส่วนศาลอุทธรณ์ฟังข้อเท็จจริงเช่นเดียวกันว่าโจทก์รู้เห็นและยินยอมในการทำนิติกรรมเช็คตามฟ้อง และเห็นว่าเช็คอีกฉบับหนึ่งเป็นลายมือชื่อของโจทก์จริง ในชั้นที่โจทก์ฎีกาศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่าโจทก์ทำนิติกรรมโดยมีสติสัมปชัญญะที่สมบูรณ์และเป็นลายมือชื่อของโจทก์ที่สั่งจ่ายเช็ค ประกอบกับโจทก์ไม่เคยโต้แย้งรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีกระแสรายวันที่ธนาคารจัดส่งให้โจทก์ทราบทุกเดือน จึงไม่พอฟังว่าจำเลยกระทำความผิดฐานปลอมและใช้ตัวเงินปลอมตามฟ้อง ย่อมเห็นได้โดยชัดแจ้งว่า คำพิพากษาในคดีส่วนอาญาของทั้งสามศาลต่างวินิจฉัยในประเด็นโดยตรงแห่งคดีเช่นเดียวกับคดีนี้ แม้จะมีรายละเอียดของการให้เหตุผลแตกต่างกันบ้างก็สืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยตามข้ออุทธรณ์และข้อฎีกาของโจทก์ แต่ผล

สุดท้ายแห่งคดีคือยกฟ้องโจทก์ในความผิดฐานปลอมและใช้เอกสารสิทธิ (เช็ค) ปลอม อันเกิดจากการฟังข้อนำสืบพยานหลักฐานของทั้งสองฝ่าย ดังนั้น ในการพิพากษาคดีนี้ย่อมต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีอาญาของศาลอาญา ว่าจำเลยมิได้กระทำละเมิดต่อโจทก์โดยการปลอมเช็คและใช้เช็คตามฟ้องข้อ ๒.๔ ถึง ๒.๘

คำถาม ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ของจำเลย โดยมีได้ส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยให้โจทก์ร่วมแก้อุทธรณ์ ทั้งในการอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้คู่ความฟัง ศาลชั้นต้นมิได้แจ้งวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้โจทก์ร่วมทราบด้วย ดังนี้ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๗๐๘/๒๕๖๕

ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ของจำเลย โดยมีได้ส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยให้โจทก์ร่วมแก้อุทธรณ์แต่ประการใด ซึ่งบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๐ บัญญัติว่า “ให้ศาลส่งสำเนาอุทธรณ์ให้แก่อีกฝ่ายแก่ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาอุทธรณ์” เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการโจทก์ ดังนั้น พนักงานอัยการและผู้เสียหายจึงต่างมีฐานะเป็นโจทก์ด้วยกัน การที่ศาลชั้นต้นส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยให้เฉพาะแก่พนักงานอัยการโจทก์ โดยไม่ได้ส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยให้แก่โจทก์ร่วมแก้ย่อมเป็นการทำให้โจทก์ร่วมเสียสิทธิในการทำคำแก้อุทธรณ์ตามกฎหมาย ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษาคดีโดยมิได้มีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเสียก่อนคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน และในการอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ให้คู่ความฟัง ศาลชั้นต้นมิได้แจ้งวันนัดฟังคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ให้โจทก์ร่วมทราบด้วย ซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๒ ประกอบมาตรา ๒๑๕ กรณีจึงต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นดำเนินการส่งสำเนาอุทธรณ์ของจำเลยให้โจทก์ร่วมตามกฎหมาย หากโจทก์ร่วมแก้อุทธรณ์หรือไม่แก้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นอย่างไร ให้ศาลชั้นต้นรวบรวมถ้อยคำสำนวนส่งศาลอุทธรณ์ภาค ๑ เพื่อพิจารณาพิพากษาใหม่ตามรูปคดี ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๘ (๒) ประกอบมาตรา ๒๒๕

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์

บรรณาธิการ